

Martin Kirigin

UZ MANDAČEVU "RUKOVET" SV. AUGUSTINA

Više je puta o. Marijan Mandac bio javno pohvaljen što nam je dosada darovao desetak izabranih otačkih spisa. Ovdje mu tu zahvalnost izražavamo u ime svih kojima su dragi tekstovi naših, istočnih i zapadnih, crkvenih otaca. Među te bi trebalo ubrojiti sve prosvjetljene svjetovne kršćane (laike) a da se svećenike, redovnike i redovnice i ne spominje.

Kaže nam o. Mandac: "Malo je tko kao on (Augustin) Oce čitao, navodio, tumačio i branio. O tome svjedoče njegove brojne stranice. Sam je Augustin naznačio zašto je pun udivljenja i sinovskoga strahopočitanja pred djelima svojih prethodnika" (str. 5). Kada je tako postupao veliki hiponski biskup prema onima koje s pravom smatramo manjim od njega (ne uključujući grčke oce jer ih Augustin nije čitao, barem ne u izvorniku) koliko bismo se morali svi mi povoditi za tim njegovim primjerom u cijenjenju i čitanju barem važnijih crkvenih otaca i pisaca. Naša mjera njegova posjedovanja u toj stvari mogla bi nam najtočnije pokazati koliko smo manje poučljivi od toga velikog naučitelja Crkve.

Stvar je mnogo važnija negoli se može izraziti i uvidjeti jednom površno pročitanoj ovdje rečenicom. A ovaj je poticaj na čitanje Otaca upravljen osobito onima kojima je na srcu osobno i zajedničko pronicanje u liturgijski život i čitavo njegovo bogatstvo. Ništa nam, naime, poslije biblijskog razmatranja ne pomaže dublje i životnije shvaćati liturgijske tekstove koliko to čini čitanje ovako izabranih i pruženih spisa svetih Otaca.

Mjesto novih pohvala o. Marijanu Mandacu, njemu će biti draže i svima korisnije ako iznesemo što nam sve on nudi ovom svojom radnjom. Najprije, s punim pravom u naslovu stoji da je Augustinova "Rukovet" i Mandačeva. Izvornik je latinski stvarno napisao sam Augustin, ali prevodilac ju nije samo vrlo usp-

je tako preimenovala i preveo nego joj napisao uvod i bilješke. A taj je uvod vrlo opširan, skoro trostruko veći od samog Augustinova teksta. Za svoj je rad oko uvoda prevodilac valjda morao uložiti tri puta više vremena i truda nego što je tražilo samo stručno i vrsno prevođenje Augustinova djela. Dosta je pogledati naslove preko 150 knjiga i rasprava u glavnim evropskim jezicima u samom Uvodu i na kraju knjige, kao i još brojnijih Augustinovih djela što ih prevodilac navodi u glavnoj svojoj raspravi. I još priznanje (str. 52) kako žali što nije mogao imati pri ruci najnoviju i potpuniju literaturu s područja istraživanja što se sve nalazi ne na jednom Augustinovu naučavanju o pokori i njezinom nekadanjem prakticiranju.

Prevodilac se toliko bavio proučavanjem i prevođenjem Augustinova "Enchiridiona" da se uspio dosjetiti te prvi, koliko je poznato, izmijeniti Augustinov naslov. Učinio je to s razloga: "Za enchiridion odabiremo riječ "rukovet" da se udaljimo od mukotrpnih školskih priručnika i tegotnih udžbenika" (str. 107). Bio je u tome sretne ruke i stoga jer bi - smije li se reći? - i sveti Augustin bio zadovoljan novim naslovom svoga djela, pogotovo kada nije bio oduševljen svojim naslovom pa mu je dodao da se tu radi "O vjeri, nadi i ljubavi".

O tome i još o drugim stvarima, koje su povezane uz naslov, o. Mandac piše u svome 1. poglavlju da u drugome iznese sažeto sve Augustinovo naučavanje o vjeri, ufanju i ljubavi. Na to je prevodioca naveo čitav naslov djela, a onda dodaje tri stranice o mudrosti, jer "s pravom se tvrdi da je naročito duboko, opširno i temeljito o mudrosti mislio, govorio i pisao upravo Augustin. Mudrost je stavio u središte svoga razmatranja i djelovanja. U Augustina se posvuda nalazi povor o mudrosti. Mudrosti je Augustin pripisivao veliko značenje" (str. 30). Spominje je eno odmah na početku Enchiridiona.

Iz želje da se svi ozbiljni čitatelji "Službe Božje" osjete potaknutima na čitanje Augustinova djela i prevodioceva uvoda, evo nekoliko Mandačevih rečenica u vezi s tim krepostima: "Stekavši vjeru, znao je (Augustin) koje i kakvo blago posjeduje... Augustin je čitava života razmišljao i pisao o vjeri... Augustin je postao teolog da kroz spise obrazlaže vjeru... Istinitost vjere u Crkvi Augustin utanačuje i krepošću ljudi koji su utemeljili crkvenu vjeru. Tu su na prvome mjestu pisci biblijskih knjiga, ali i sjajni muževi s mnoštvom mučenika koji su stoljećima propovijedali, širili i branili kršćansku vjeru... Vjernik se trudi upoznati i shvatiti svoju vjeru. Nastoji razumjeti da može bolje vjerovati. U tu je svrhu Augustin stvorio glasovite skraćenice: "vjeruj da razumiješ" i "razumi da vjeruješ"... Dlježimo znamenitu razliku koju je Augustin uspostavio između izričaja "vjerovati u Boga" i "vjerovati Bogu"... Vjera je neprestano putovanje prema Bogu. Tu je staza ljubav i štovanje". Sve te izričaje o. Mandac donosi na temelju Augustinovih djela, a naročito kako je svetac o vjeri razmišljao pri kraju svog života baš u ovoj svojoj "Rukoveti".

I Augustinu bi se najviše svidjele piščeve izreke o njegovoj ljubavi: "Augustin je kao istinski "učitelj ljubavi" upravo ljubav stavio u središte svega osjećanja i umovanja. Ljubav je stožer oko kojega se sve u Augustina okreće i vrti. Ona je poluga za sve. Ljubav sve utemeljuje i zasniva. Augustin u svojoj kršćanskoj kreposti i vrlini uvodi ljubav... Ljubav je data s rođenjem. Neodvojivo se veže uz bitak, svijest i savjest. Ljubav je početak dušina života. Duša živi u ljubavi i po ljubavi. Bez ljubavi je mrtva... Augustin je uvijek na vrhuncu kada govori o ljubavi".

Ti navodi pokazuju vrijednost Mandačeva uvoda, zapravo prikaza svega što se nalazi u Augustinovu Enchiridionu, a evo još samo daljnjih naslova tog uvoda: Pokora (3. pogl.), Milost (4. pogl.), Predodređenje (5. pogl., punih 20 stranica o tako važnom i prijepornom pitanju), Pelagijenstvo (6. pogl.), Zadnje zbilje (7. pogl., u kojem su samo o čistilištu 4 stranice) i Djevica Marija (8. pogl.). Sva ta poglavlja Mandac raščlanjuje s podnaslovima, a evo njih 16 o Mariji: Bezgrešna, Kreposna, Sveta, Sva od milosti, Žena, Davidova podrijetla, Ures svih žena, Djevica, Majka, Usporedba s Evom, Marija i Crkva, Duhovno materinstvo, Marija u Kani, Marija pod križem, Protiv Marije, Pobožnost. Nije teško uočiti već iz naslova i podnaslova ne samo bogatstvo Mandačevih izričaja već i stručnu sistematičnost i jasnu preglednost njegovih zapažanja i označivanja Augustinova nauka.

Pisac svuda navodi djela na koja se poziva istražujući misao hiponskog naučitelja, a dakako najviše Augustinova sama djela. O njima na str. 9. kaže: da ih navodi "služeći se gdje je moguće uobičajenim skraćivanjem od g. 1949". Bilo bi bolje da ih je za obične čitatelje donio s punim naslovom, ili da je u posebnom popisu razriješio sve te kratice. Jer teško da i dobar poznavalac Augustinova opusa odmah uvidi koja se sva djela kriju pod više od trideset kratica kao što su: Prae, Fu, Ac itd.

* * *

NAPOMENA UREDNIŠTVA

Sa zadovoljstvom možemo najaviti i jedanaestu knjigu našega suradnika Marijana Mandaca, ofm, s područja patrologije pod naslovom: SV. AUGUSTIN, G O V O R I - II. *EVANDELJE PO MATEJU*. Knjiga je pripremljena u stilu dosadašnjih djela s ovoga područja: prvi dio sadrži uvod a drugi je prijevod Augustinovih govora koji su objelodanjeni u kolekciji "Patrologia Latina" t.38, col.332-581. U uvodnom dijelu su obrađene slijedeće teološke teme: stvaranje kod Augustina, istočni grijeh, krštenje, potvrda, euharistija. To su sve "vruće" teološke rasprave kojima jeka dopire do naših dana. Zbog toga će ovo djelo biti nezaobilazna teološka literatura koliko zbog samoga Augustinova djela, toliko i zbog veoma pregledne sinteze navedenih teoloških rasprava.